

Az Amnesty International magyarországi csoportjainak hírlevele

Szól ez a kiadvány mindenkinek, aki többet kíván tudni a világban zajló események emberjogi vonatkozásairól, illetve tenni akar az emberi jogok védelméért és széles körű megismertetéséért.

A tartalomból

- Mi az AI /1
- Irak: az emberélet védelme legyen a legfőbb szempont /1
- Nők és férfiak együtt a nők jogaiért /2
- AI akcióban /2
- Vidéki tagtoborzó /2
- AI Naptár /2
- Igazságot mindenkinek az Orosz Föderációban /3
- Az AI sikerei /3
- Kampánytippek 1. /3
- Világméretű felhívások /3
- Hogyan válhatok Amnesty-tagga? /4
- Mit tehetek, mint Amnesty-tag? /4

T-S. Sebike, a lelkes jövődöbeli AI-tag

www.amnesty.hu

info@amnesty.hu

Mi az Amnesty International?

Az AI önkéntesekből álló civil mozgalom, amelynek tagjai és csoportjai akcióikkal és kampányaikkal küzdenek világszerte a legalapvetőbb emberi jogok védelméért.

Az AI független és pártatlan szervezet, amelynek szeme előtt olyan világ képe lebeg, ahol mindenki az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatában és más emberi jogi kódexekben foglalt jogok teljességét élvezzi. Küldetése az, hogy az emberi jogok hatékony védelme érdekében kutatómunkát és egyéb olyan törvényes tevékenységet végezzen, amelynek segítségével véget vethet azoknak a súlyos visszaéléseknek - illetve megelőzze őket -, amelyek megsértik az emberek fizikai és szellemi integritáshoz, a lelkiismereti és szólás-szabadsághoz és a hátrányos megkülönböztetéstől való mentességhez fűződő jogát.

Irak: az emberéletek védelme legyen a legfőbb szempont

Aktivistáink az iraki polgári lakosság védelmében íródott petíció terjesztésével, és aláírások gyűjtésével próbálták elejét venni egy készülő emberjogi katasztrófának Irakban.

Az Amnesty ugyanis több tízezer támogatásával kérte az ENSZ BT-t, hogy minden további lépése előtt részletesen elemezze egy Irak elleni háború civil lakosságra vonatkozó emberjogi és humanitárius következményeit.

A háború emberjogi következményeinek egy ENSZ fórumon történő komoly mérlegelésére sajnos már nem kerülhetett sor, mert az USA megkerülvén a nemzetközi jog által előnyben részesített utakat, eredeti tervéhez híven szövetséges haderőkkel 20-án hajnalban megkezdte Irak bombázását.

Az Amnesty International folyamatosan figyelemmel kíséri az emberjogi helyzetet a térségben és nyomatékosan kéri a hadviselő feleket, hogy az emberéletek védelme legyen minden lépésüknél a legfőbb szempont. Az 5 milliós Bagdad feletti „sokkoló és megfélemlítő” légitámadások kapcsán felszólította az amerikai és brit kormányt, hogy haldéktalanul tisztázzák milyen intézkedéseiket tesznek az iraki polgári lakosság védelmében.

Figyelmeztette őket, hogy „amennyiben a támadások nyilvánvalóan aránytalanul nagy számú civil áldozatokkal járnának, úgy a háborút abba kell hagyni vagy fel kell függeszteni a nemzetközi humanitárius törvények értelmében.” (AI, 2003.március 21.)

A háborúban résztvevő felek mind egyikéhez az Amnesty a mellékelt „tízparancsolatot” intézte.

Az „Iraki civilek tűz alatt” című cikkében pedig az AI komoly aggodalmát fejezte ki a növekvő iraki emberáldozatok miatt és ellenezte az olyan haditechnika alkalmazását, mely válogatás nélkül szedi áldozatait. Ilyen volt többek között a „fűtős bomba”, melyet az amerikai erők többször is bevetettek sűrűn lakott területeken (AI, 2003. április 8.)

© Terry J. Allen

1. Ne támadjanak a polgári lakosságra!
2. Ne vessenek be olyan fegyvereket, melyek válogatás nélkül ölnek vagy nyomorítanak megtömegeket!
3. Az őrizetbe vett polgári személyekkel korrekt és humánus módon bánjanak!
4. A katonákkal és hadifoglyokkal a Genfi Egyezmény előírásainak megfelelően bánjanak!
5. Elsőbbséget élvezzen az iraki polgárok biztonsága és alapvető szükségletei!
6. Nyújtsanak segítséget a menekülteknek és az Irakon belül lakóhelyükről elmenekülni kényszerült embereknek!
7. A nemzetközi jog szerint minden büntettnél minősülőt tettért vonják felelősségre azok elkövetőit!
8. Mindegyik fél járuljon hozzá, hogy egy független és pártatlan bíróság vizsgálhassa ki a felmerülő jogsértéseiket!
9. Engedjék bevonulni az emberjogi ellenőröket, amint erre lehetőség nyílik!
10. Mindegyik fél támogassa és segítse az ENSZ humanitárius és emberjogi munkáját!

Nők és férfiak együtt a nők jogaiért - Tüntetés az orosz nagykövetség előtt

Március 8-án nők csoportjai ünnepelik világszerte a Nemzetközi Nőnapot, s velük együtt mindaz, aki őket támogatja és tiszteli. A hétköznapi, mégis „történelmet formáló” nőknek állít emléket ez a nap, melynek története abban az évszázados harcban gyökerezik, amit ők vívtak meg az egyenjogúságukért.

Az Amnesty International idén az oroszországi nők helyzetének jobbításáért kampányol „Nők elleni erőszak az Orosz Föderációban” címmel. Budapesti tagjaink az orosz nagykövetség előtt tüntettek március 8-án délután.

Maguk az orosz hatóságok statisztikái mutatják, hogy minden évben legalább 14.000 nőt öl meg saját férje vagy más hozzátartozója. Szociológiai kutatások eredményei szerint a férjes asszonyok 30%-át rendszeres fizikai bántalmazás éri. Mindezt súlyosbítja az a rendőri attitűd, mely a nők elleni erőszakot ilyen esetekben nem bűncselekményként, hanem a család "magánügyeként" kezeli.

Az orosz hatóságok nem tesznek eleget azon kötelességüknek, hogy a nőket megvédjék az otthonukban elszenvedett erőszaktól.

Az ENSZ nők elleni diszkrimináció megszüntetéséért létrehozott Tanácsa is kritikával illette az orosz kormányt, hogy nem tesz megfelelő és azonnali lépéseket annak érdekében, hogy a családon belüli erőszakot megfékezze, valamint, hogy nem él azzal a lehetőséggel sem, hogy a családon belüli erőszak korlátozására megalkotott számos törvényjavaslat egyikét törvénybe iktassa.

Amnesty-tagok világszerte kampányoltak azért, hogy:

- támogassák az orosz nők elleni erőszak megszüntetéséért küzdő civil szervezetek munkáját, helyeseljék, hogy a nők elleni erőszak áldozatainak támaszt nyújtanak, s üdvözölkék azt, hogy egyes régiókban ezek az NGO-k együtt tudnak működni a kormánnyal
- emlékeztessék a szövetségi kormányt arra, hogy felelősséggel tartozik minden erőszak veszélyének kitett nőért, s hogy min-

den igyekezetével azon kellene lennie, hogy megakadályozza, hogy a nők jogai ilyen formán sérüljenek

- arra kéri a szövetségi kormányt, hogy minden részletre kiterjedő intézkedéseket tegyen országszerte

- felszólítsa a kormányt, hogy az ENSZ Nők elleni diszkrimináció megszüntetéséért létrejött egyezmény Fakultatív Jegyzőkönyvét (Optional Protocol to the UN Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination) írja alá

- tudatosítsák az emberekben, hogy a nők elleni erőszak minden társadalomban mélyreható probléma, és gyakran alegalattomosabban rejtőzködő emberjogi visszaélés.

Egy oroszországi nővédelmi NGO, az Anna plakátja.

AI akciók

A zalai tagok első megmozdulása egy Amnesty-pavilon felállítására volt a MOBIL 2003. szakkiallításán.

A pár hetes Amnesty-tagok lelkesen vállalkoztak a feladatra, s párban három óránként váltották a standnál az ügyeletet. A napok szórólapozással, emberi jogok és felhívások ismertetésével, dokumentumfilmek vetítésével és aláírásgyűjtéssel teltek. A három nap alatt nemcsak számos érdeklődő, de a

helyi sajtó is felkeresett minket.

Aktivistáink köszönetet mondanak a Zalaegerszegi Vásár Kft. igazgatójának, Swáger Konrád úrnak, aki lehetővé tette a szervezet bemutatkozását, s kiállítóhelyet adományozott az Amnestynek a tavaszi és őszi szakkiallítások idejére.

Kampány tippek 1.

Mielőtt nekilátnánk kampányolni az alábbi kérdéseket válaszoljuk meg:

1. Milyen a célsországban az emberjogi helyzet (pl. X országban a foglyokat rendszeresen teszik ki kínzásnak és egyéb embertelen bánásmódnak).
2. Milyen változásokat szeretnénk, hogy a kampány elegendően?
3. Ki az/kik azok, akik a célsországunkban közvetlenül felelősek ezért az emberjogi problémáért, ami ellen kampányolni szeretnénk? (rendfenntartó szervek, börtönparancsnokok, ellenzéki csapatok, stb.)
4. Ki az/kik azok, akik közvetve felelősek az emberjogi visszaélésekért? (pl.: kormánytisztviselők, politikusok)
5. Ki az/kik azok, akik hatást gyakorolhatnak azokra, akik felelősek az emberjogi helyzetért? (média, egyházak, egészségügyi dolgozók, pedagógusok, stb.)

Vidéki Tagtoborzó

Zalaegerszeg

Az újjászerveződő AI Magyarország első vidéki csoportja Zalaegerszegen alakult hét alapító taggal.

Összejöveteleinket minden hónap első csütörtökén 17 órakor tartjuk a helyi Megyei Művelődési Központ-ban, a következőket április 3-án, majd május 8-án.

Pécs

Az pécsi Amnesty alakuló ülését március 5-én tartotta a Civil Szervezetek Házában. Az eseményen kilenc alapító tag vett részt - köztük írók, egyetemi tanárok és végzős egyetemisták. Interaktív tréninget is tartottunk a szervezet akcióiról, és kampánytechnikáiról. Búcsúzóul meggyújtottuk az Amnesty-t szimbolizáló gyertyát, ezzel szolidaritásunkat fejezvé ki mindazokkal, akiket világszerte jogtalanul ér fizikai vagy lelki erőszak, akik üldözöttségben vagy menekültként kényszerülnek élni.

AI Naptár

Március

6. Pécs - AI alakuló ülés (Civil Közösségek Háza)

8. Budapest - Tüntetés az orosz nagykövetség előtt a nők elleni erőszak ellen

14-16 Zalaegerszeg - Amnesty kiállítás a MOBIL 2003. Szakkiallításán

29. Budapest - Kampánytréning az AI irodában

Április

13. Budapest - AI Magyarország Éves Közgyűlése

Május

16-18. Zalaegerszeg - AI kiállítás a tavaszi vásáron

Az Orosz Föderációban jelenleg is zajló, gyökeres politikai és gazdasági átalakulás alapjaiban változtatta meg az ország 144 millió lakosának az életét. Bár az emberi jogok érvényesítése terén az 1970-es évek óta némi javulás mutatkozott, a súlyos jogsértések általánosok maradtak.

Az Orosz Föderáció egész területén az előzetes letartóztatásban lévőek (beleértve a nőket és gyermekeket is) kínzása, a velük való embertelen bánásmód szinte általános gyakorlattá vált. Az előzetes letartóztatásban lévő embereket őrző intézményekben a körülmények kétségbeejtőek: a bánásmód kegyetlen, embertelen és megalázó.

Az Amnesty International világméretű kampányba kezd annak érdekében, hogy felhívja a figyelmet a rendszeres emberi jogi jogsértésekre és visszaélésekre, amelyeket általában büntetlenül követnek el. Nyomást kíván gyakorolni az orosz kormányra annak érdekében, hogy tegyen eleget nemzetközi kötelezettségeinek: tartsa tiszteletben az emberi jogokat, és segítse elő, hogy az emberi jogok megsértése esetén szolgáltatassanak igazságot mindenkinek.

A csecsenföldi konfliktusban az orosz haderők - nyílvánosságra hozott és hiteles beszámolókat - rendszeresen megsértik az emberi jogokat és a nemzetközi emberi jogi normákat, önkényes letartóztatásokkal, kínzással, „eltüntetésekkel“ és törvénytelen kivégzésekkel. A beszámolókat szerint a Csecsenföldön tartózkodó orosz katonák civilekre is tüzelnek, továbbá kivégzik a foglyul ejtett katonákat, ezáltal is megsértve a nemzetközi

emberi jogi egyezményeket. Azokat, akik felelősek ezekért a bűntettekért, csak rendkívül ritkán vonják felelősségre, az áldozatoktól pedig rendszerint megtagadják a jogorvoslatot.

„Még mindig nem találta meg a férjét? Keresse valamelyik gödörben!“ - Ezt a tanácsot orosz katonák adták Zsura Mandikadzsjjának, akinek a férje, Samil, 2001 novemberében „tűnt el“.

A csecsenföldi falu, Szerzszeny-Jurt egyik házába 2001. november 9-én orosz katonák hatoltak be. A házban öt kislány és két asszony aludt. A két asszony - a 45 éves Aszet Jakiajeva és a 21 éves Milana Betirgijeva - azért tartózkodtak a faluban, hogy az egyik szomszédnak segítsenek előkészíteni leánya esküvőjét. A falut eközben váratlan rajtaütéssel katonák foglalták el. Tanúk szerint a katonák elvágták a ház elektromos vezetékeit. Amikor a lányok föl sikoltottak, a katonák azzal fenyegetoztek, hogy lelövik őket, és zseblámpával végigvilágítva az arcukon, megbeszéltek egymással, hogy melyik lányt fogják megerőszakolni. Az egyik lány arról is beszámolt az Amnesty Internationalnak, hogy ezután egy tiszt lépett be a szobába és megtiltotta a katonáknak, hogy hozzáérjenek a lányokhoz. Miután a katonák elmentek, a lányok átmentek abba a szobába, ahol Aszet Jakiajeva és Milana Betirgijeva aludt. Üres volt. A lányok a házon kívül, az utcán találták meg az asszonyok néhány ruhadarabját. Azóta egyik asszonyról sincs hír. "Eltűntek."

Az ismertté vált és hiteles beszámolókat alapján leszögez-

hető, hogy az 1999 szeptemberében kezdődött csecsenföldi konfliktus során az orosz katonai alakulatok súlyosan megsértik a nemzetközi emberi és humanitárius jogokat.

Több száz csecsen civilről feltételezik, hogy „eltűnt“, miután az orosz katonák fogságába esett. Az áldozatok között olyan nők és lányok is vannak, akikről azt gyanították, hogy kapcsolatban állnak a harcolókkal vagy segítették őket. Néhány „eltűnt“ tetemét félreeső személtérakó helyeken találták meg. Sok testen látszanak a kínzás, a nemi erőszak és az erőszakos halál nyomai.

Az orosz katonák a legtöbb embert a Csecsenföldről Ingusföldre való utazás közben, igazoltatás során fogják el, vagy a lakott vidékeken tett fosztogató körútiak (az úgynevezett zacsisztkij, azaz „tisztogató“ portyák) alkalmával. Ezeket a portyákat a civil lakosság emberi jogainak általános megsértése jellemzi. Számtalan meggyőző és hiteles beszámoló tanúsítja, hogy az elhurcolt férfiakra, nőkre és gyermekekre nemegyszer kínzás, nemi erőszak és kivégzés vár.

A fogva tartottak semmilyen kapcsolat nem tarthatnak fenn a külvilággal, még hozzátartozóik vagy ügyvéd sem látogathatja őket. A túlélők elbeszélése szerint a kínzás általánosan alkalmazott gyakorlat a fogva tartás során.

Beszámoltak a fogva tartott férfiak és nők megerőszakolásáról, valamint arról, hogy kalapáccsal és puskaaggal verték őket, elektrosokkot és könnygázt alkalmaztak velük szemben. Néhányan arról is említést tettek, hogy egy szűk odúban tartották őket fogva.

Az orosz haderő által elkövetett törvénytelen kivégzések, az „eltűnések“, a kínzás és az embertelen bánásmód miatt indított vizsgálatok alig szolgálnak konkrétumokkal és a legkritikább esetben végződnek a tettesek elítélésével.

Az Amnesty International felhívja az orosz hatóságokat, hogy teljesítsék kötelességüket: nyújtsanak megfelelő jogorvoslatot az áldozatoknak, az emberi jogok megsértőit pedig állítsák az igazságszolgáltatás elé.

Mit tehet Ön? Írjon az Orosz Föderáció elnökének, Vlagyimir Putyinnak (Moszkva, Kreml, Orosz Föderáció). Levelében szorgalmazza a következőket:

- Az Orosz Föderáció elnöke biztosítsa, hogy minden emberi joggal kapcsolatos visszaélést alaposan és pártatlanul vizsgáljanak ki, és az elkövetőket állítsák bíróság elé, valamint
- tegyen lépéseket azért, hogy a családon belüli erőszakot bűncselekményként kezeljék, továbbá annak érdekében, hogy a rendelkezést végrehajtó hivatalnokokat képezze ki arra, hogy felismerjék a nők ellen elkövetett erőszakot és eljárassanak az ilyen esetekben, beleértve a családon belüli erőszakot.

Sikereink

Az Amnesty statisztikái kimutatják, hogy a tagjaink által küldött levelek az esetek 40%-ában a foglyok szabadulásához, illetőleg helyzetük javulásához vezetnek. Így történt ez Grigorij Pasko, a

Russian Pacific Fleet nevű újság riportere esetében is, akit 2001-ben ítélték el 4 év munkatáborra "bizalmas információk külföldi médiának való átadása" vádjával a vlagyivosztki bíróságon. Pasko ugyanis 1993-ban lefilmezte, ahogy egy orosz haditengerészeti tanker rádióaktív hulladékot és lőszeret rak le a Japán tengeren. Ebben a filmben és a hozzákapcsolódó cikkekben rámutatott az egyre romló orosz hadiflotta és a nukleáris tengeralattjárók környezetre való veszélyére. Az Amnesty International és a Greenpeace International közös tiltakozási megmozdulást indított az Interneten, melyet Vlagyimir Putyin orosz elnökhöz juttattak el benne azonnali amnesztiát kérve a meghurcolt újságírónak, akit az Európai Parlament Zöld Csoportja a 2002-es Szaharov díjra jelölt. Grigorij Paskot azóta szabadlábra helyezték.

**MINDENEGYES LEVÉL, MINDENEGYES EMBER MEGMOZDULÁSA SZÁMÍTI!
HAVONTA AKÁR EGY LEVELE IS EMBERÉLETET MENTHET.**

Világméretű Felhívások

Fogjon tollat az emberi jogok védelmében!

Egyiptom: bizonyítékként felhasznált internetes magánbeszélgetés

Wissam Tawfiq Abyad 2003. január 16-án elment egy találkozóra, amelyet előzőleg egy melegeknek szóló internetes weboldalon beszélt meg. Az a személy, akivel találkozott Kairó Heliopolisz nevű körzetében, valószínűleg rendőrségi besúgó, vagy a biztonsági hivatal egyik embere volt. Wissam Tawfiq Abyadot „erkölcsrontó magatartás” vádjával őrizetbe vették és azokat az elektronikus beszélgetéseket használták fel bizonyítékként ellene, amelyeket magánemberként, bizalmasan folytatott az interneten keresztül.

2003. február 17-én a kairói fellebbviteli bíróság helybenhagyta és 15 hónapos börtönbüntetésre ítélte Wissam Tawfiq Abyadot. Az Amnesty International lelkiismereti fogolynak tekinti őt, mivel pusztán vélt vagy tényleges szexuális beállítottsága miatt vették őrizetbe.

Az ENSZ Emberi Jogi Bizottságának 2002. októberében benyújtott egyiptomi

jelentés áttanulmányozásakor, az egyiptomi delegáció kijelentette, hogy „a homoszexualitás önmagában nem bűncselekmény”. Azonban emberek csupán vélt vagy tényleges szexuális beállítottsága miatt folytatódó tárgyalások és bebörtönzések azt mutatják, hogy Egyiptomban az „erkölcsrontó magatartás” vádjait fahasználva kriminalizálhatók a megegyezésen alapuló, magánjellegű homoszexuális kapcsolatok.

Az elmúlt évben több olyan állítólagos homoszexuális eset is volt, amelyben őrizetbe vették és bíróság elé állították azokat az embereket, akik az interneten keresztül beszéltek meg találkozót olyanokkal, akikről kiderült, hogy rendőrségi besúgók, vagy a biztonsági hivatal emberei voltak. 2002. január 25-én Zaki Sayid Zaki 'Abd al-Malakot hasonló körülmények között vették őrizetbe Kairóban. „Erkölcsrontó magatartás” miatt három év börtönrre ítélték február 7-én. Ezt az ítéletet jóváhagyta a fellebbviteli bíróság. A jelentések szerint a fogságban durván bántak vele. Az Amnesty International őt is lelkiismereti fogolynak tekinti.

Wissam Tawfiq Abyad © Private

Kérjük, írjon, hogy Wissam Tawfiq Abyadot, Zaki Sayid Zaki 'Abd al-Malakot, és más csupán vélt vagy tényleges szexuális beállítottságuk miatt bebörtönzötteket azonnal és feltétel nélkül engedjék szabadon.

Kérelmét az alábbi címre továbbítsa:
His Excellency, President Mohammad Hosni Mubarak, 'Abdine Palace, Cairo, Egypt. Fax: + 202 390 1998.
E-mail: webmaster@presidency.gov.eg

Hogyan válhatok Amnesty-taggyá?

Ha kampányolni szeretne velünk az emberi jogok érvényesítéséért, csatlakozzon az AI tagjaihoz és támogatóihoz! Keresse fel irodánkat (1051 Bp., Arany János u. 25.), honlapunkat (www.amnesty.hu), vagy írjon e-mailt az info@amnesty.hu címre. Ha akár csak havi fél órája akad már segíthet embertársain.

Mit tehetek, mint AI-tag?

- Irhat leveleket, cikkeket
- Csatlakozhat az egyik csoportunkhoz
- Szervezhet kampányokat, rendezvényeket
- Informálódhat hírlevelünkkel, honlapunkról, rádióprogramunkból (Civil Rádió, 98Mhz)
- Tanulhat és taníthat az emberi jogokról
- Önkéntesként akár havi 1-2 órában is segíthet: fordítóként, lektorként, szerkesztőként vagy az irodánk munkájában
- Adományozhat, adománygyűjtő akciókat szervezhet
- Bevonhatja családtagjait, barátait, kollegáit

További információkért látogasson el honlapunkra: www.amnesty.hu

Kérjük, hogy ha lehetősége nyílik önkéntesként vagy pénzadománnyal segíteni az AI Magyarországot, tegye meg, és biztassa erre családtagjait, ismerőseit is!
Tagjaink eddigi munkáját és támogatását ezúton is köszönjük.

Adószám:
19015985-1-41

Bankszámlaszám:
10402166-21635470-0000000

Amnesty International Magyarország

1051 Budapest, Arany János u. 25.

Tel./fax: +(36-1) 302-5062

info@amnesty.hu

www.amnesty.hu